gissen. In het voorbijgaan: in afgeleiden zin heeft ook voor de aesthetica beteekenis het Apostolisch woord: „indien gij niet door de taal een duidelijke rede geeft, hoe zal verstaan worden hetgeen gesproken wordt? Want gij zult zijn als die in de lucht spreekt." [2])

Uitgaande van de veronderstelling de bedoeling van den dichter ten naastebij te hebben getroffen stellen we ons de vraag, of de Schrift het menschelijk leven zóó teekent. Het heeft er zeer weinig van. Wel leert ze ons, dat de wereld voorbijgaat met haar begeerlijkheid, maar ze laat er op volgen: die den wil Gods doet blijft in der eeuwigheid. [3]) Ze kent ook een „voorbijstroomen" [4]) en een „schipbreuk lijden" [5]) in het geloof, zeer zeker, maar alleen van hen, die „het anker der ziel" [6]) niet hebben uitgeworpen ter plaatse waar Jezus is.

De schoonheid van deze on-Schriftuurlijke poëzie is aan den buitenkant te zoeken. Een Christelijken tegenhanger van dit lied vormt Bilderdijks „Uitvaart", haast te bekend om hier te citeeren. Liever schrijven we eenige regels af uit zijn „Toevlucht" [7]), navolging van Michel Angelo:

Een ledig wrak gelijk, onttakeld en ontmast,
Ontdreef ik 't golfgeklots om op een klip te stranden.
Maar, bij Uw doornenkroon en wreed doorboorde handen
En 't bloed dat uit Uw zijde en langs het kruishout plascht,
Ik toevlucht voor 't berouw in wroegings zwaarste last,
Ach, open mij dien weg; ik heb Uwe onderpanden.

Dit is geloofstaal, die dan ook klaar en ondubbelzinnig klinkt.

* * *

GODS MUILDIEREN.

Waarheen wilt Gij ons drijven, Heer?
De wind steekt op; de nacht breekt aan.
De laatste hoeve zijn wij langs gegaan,
Sinds 't daagt is er geen drinkplaats meer.

Gij zwijgt. Stom striemt het felle leer
Op onze trage ruggen neer.
En door het donker in den barren wind
Gaan wij, vermoeid en blind.

Er is aan ons geen heerlijkheid,
Geen pronk van schoonheid noch van kracht.
En toch: Gij zijt het, die ons leidt,
Weerspannigen, door den dorren nacht
Naar 't stroombed van Uw eeuwigheid.

De gedachte is verwant aan die van Uit-vaart: God jaagt zijn arme, tot Hem roepende, kinderen als blind vee door een duister, vreugdeloos bestaan, de eeuwigheid tegemoet.

Het in wezen Godslasterlijke van deze taal wordt door geen schijn van ootmoed vergoed. God zelf maakt scheiding tusschen de wereld, die geen rede ontvangt, en Zijn gemeente, waaraan Hij wijsheid, vreugde, heiligmaking en wijsheid schenkt, reeds hier. Van kracht tot kracht voortgaande worden zij „in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid" [8]).

Het is niet in de eerste plaats menschonteerend, het is Godonteerend, als Zijn kinderen bij muildieren worden vergeleken. De meest krasse tegenspraak van den twee en dertigsten Psalm.

Wanneer we dit gedicht zoo lezen, sluiten we ons oog niet voor het beeldend en stemmingwekkend vermogen van den dichter. Maar het zou veel zeer laf, het zou verraad aan Gods zaak zijn, als we, daardoor geheel of goeddeels bevredigd, een waardeerend eindoordeel formuleerden, misschien door „dogmatische" bezwaren getemperd. Wat hier geschonden wordt is niet de dogmatiek, maar de heerlijkheid van Gods openbaring.

Dat we zoo lang bij dezen bundel stilstonden, geschiedde minder om het belang daarvan dan om aan concrete voorbeelden te laten zien in welke richting, naar onze meening, gezocht moet worden door hen, die buigen voor de Schrift als opperste norm ook voor de litteratuur. En het met Gods Waarheid niet minder nauw begeeren te nemen in aesthetics dan in politics of theologics.

* * *

Van Roel Houwink naar Mevrouw E. Voorhoeve—Van Oordt is het wel een geduchte sprong. „Guldenroede" noemde ze haar laatsten verzenbundel, zoo klaar en simpel van taal, zoo „gewoon", dat het een teleurstelling moet zijn voor wie duisterheid verwart met diepzinnigheid en vaagheid aanziet voor distinctie.

CHRISTEN-ZIJN.

— — — — —

De adel van dien Naam verplicht ons,
hoog te houden Zijn banier,
en Zijn standaard fier te ontplooien
met ontsloten, blank vizier.

Groote mannen droegen worstlend
vragen, nooden van hun tijd,
zochten voor problemen antwoord,
hart en ziel hún tijd gewijd.

Christus droeg van alle eeuwen
aller levensvraag en nood.
In Zichzelf is Hij Het Antwoord;
Hij alleen is eeuwig groot;

biedt voor alle raadslen klaarheid,
steun voor aller nooden wicht.
Christus straalt voor levensduister
aller tijden: Levenslicht.

Mogen, met dien Naam geteekend,
Christnen wij, in aantal klein,
hoe van verre en ach hoe nietig,
van dát Licht een schijnsel zijn!

„Van vat op vat" heet een ander gedicht, dat naar Jeremia 48:11 verwijst. De laatste strophen nemen we hier over:

Van vat op vat:... Des Landmans wijze hand
klaart, loutert Zelf den wijnoogst van Zijn land.
Zóó geeft een fijner geur,
bij eedler smaak en kleur,
Zijn vruchtbeladen rank.
Van vat op vat geledigd wordt mijn ziel!....
Wat klage ik, Heer! als droesem haar ontviel?...
Voor 't reiner kristallijn
van hartsbezonken wijn
mijn Gaardenier den dank!

Eindelijk ontleenen we eenige strophen aan

KLEIN GELUID.

— — — — — — —

Ik heb U lief! Dit wil ik zachtkens zingen;
't lied van mijn leven klinke tot Uw eer.
Zij 't ook geen symphonie in volle accoorden,
maar zacht geneurie: 'k heb U lief, mijn Heer!

— — — — — — —

Ik heb U lief! Dat is ook heel natuurlijk!
Wie is als Gij zoo waard te zijn bemind?
Maar onbegrijplijk wonder is, dat Gij mij liefhebt,
mij, Heer! Uw nietig en onwaardig kind!

Gij hebt mij lief! Door dit mijn menschenleven
loopt als een gouden draad Uw zorg voor mij.
Dat Gij mij mint — gedachte om bij te duizlen —
dat maakt mijn hart zoo onuitspreeklijk blij!

Wat in deze en andere verzen van de dichteres ons aantrekt is bovenal de kinderlijk-oprechte Christenzin die ze doorstraalt en doet leven. De warme liefde tot den Heiland, wiens eigendom zij zich weet.

Ik zag Zijn liefde éér mijn nood ik zag,
mijn redding kende ik vóór 't bewust gevaar.
En schoon ik niet kan zeggen waar, wanneer,
de Herder mij, Zijn lam, voor 't eerst omving,
weet ik, dat Hij mij vond, dat ik Zijn eigen ben.

Het verschil tusschen verzen als deze en de aangehaalde van Roel Houwink is niet te verklaren uit meer of minder verzekerdheid des geloofs, uit een meer of minder ver gevorderd zijn, het is principieël. Aanvaarding, blijde aanvaarding van Gods Woord hier staat tegenover Woord-verwerping ginds. We spreken over de verzen.

Als Mevrouw Voorhoeve—Van Oordt ter zelftypeering van „klein geluid" spreekt, kan men dit in zekeren zin als juist erkennen. Zieledieptes als bij Bilderdijk openen zich hier niet. Doch het geluid is klaar en zuiver van toon. Calviniste noemt zij zich, geloof ik, niet. Maar voor ons is Christelijke poëzie ook iets anders dan poëzie van Christenen of Gereformeerden: te weten Schriftuurlijke poëzie.

K. D.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Zelfbeproeving.

IV.

Het aandringen op zelfbeproeving, waarbij het gaat over de vraag: is het geloof, waarmee ik den Heiland aanneem, wel echt? brengt niet de zekerheid die men zoekt, houdt tegen op den weg der Godzaligheid, maar maakt ook het leven zoo arm.

Wat toch is het geval?

Stel u voor een mensch, die met een beker staat aan een fontein en opvangt het klare, koele vocht.

Dorst schroeit in zijn keel; en toch drinkt hij niet.

Hij is aldoor maar bezig met het bekijken van den beker. Is die beker wel goed in orde? Lekt hij ook? Zou het mij gelukken met dezen beker het levenwekkende water aan de lippen te krijgen?

Zóó is het met een mensch, die zich almaar bezig houdt met de vraag: is mijn geloof wel echt?

Hij bekijkt almaar de schaal en komt niet toe aan den Christus en het heil in Hem.

Zou dat het leven niet arm maken?

En nu zegge men niet: ja maar, zoo gaat het niet in de werkelijkheid.

Want dat doet het wèl.

Practisch gaat het „geloofsleven" van heel veel belijders op in het bezig zijn met eigen geloof.

De verzekerdheid omtrent zijn geloof neemt de plaats in van de verzekerdheid dóór het geloof.

Ja, ja, zegt men dan, ik mag het, dunkt mij wel gelooven!

En vraagt men dan: wat moogt ge dan gelooven? Dan luidt het antwoord: wel, dat het echt werk bij mij is, dat ik inderdaad een veranderd mensch ben.

Niet Christus, maar eigen geloof wordt het voorwerp des geloofs.

Een oud vrouwtje van over de negentig jaar gaf mij, als ik met haar over deze dingen praatte, telkens ten antwoord: „Ik wou wel, dat ik zeggen kon, wat mijn moeder zei op haar sterfbed".

En wat zei moeder dan?

„Wat er eenmaal aan mij gebeurd is, dat is geen menschenwerk geweest".

Daar hebt ge het.

Het bezig zijn met wat er in mij gebeurd is, het zeker zijn van wat er in mij is, in stée van het bezig zijn met Christus, het leven uit Christus.

Ik weet wel, dat niet ieder, die de „echtheid des geloofs" telkens weer tot voorwerp van zijn zelfbeproeving maakt, zoo consequent zijn leven zal arm maken.

De natuur des geloofs verheft zich hier ook vaak triumpheerend over de leer, maar vast staat, dat in het algemeen deze levenshouding het leven verarmt.

Och, hoe weinigen zijn er, die nu toch dagelijks leven bij den rijkdom, die daar in Christus is, de verzoening met God, de liefde des Vaders, de erfenis der heerlijkheid.

En dat komt naar mijn overtuiging voor een goed deel hiervan, dát men altijd weer het aangezicht van Christus af- en naar zichzelf heenwendt. Daarom ook moeten wij van deze levensinstelling af.

Toch is dat nog de voornaamste reden niet. Die voornaamste reden is deze, dat wij aan een dergelijke probleemstelling in ons leven geen plaats mogen geven.

En nu sta ik met mijn redeneering midden in de gemeente van Christus.

Hetzelfde, iets uit een ander oogpunt gezien, kan ik ook zeggen tegen ieder, tot wie het Evangelie komt.

Maar ik sta nu midden in de gemeente van Christus, de Kerk des Heeren en ik neem tot uitgangspunt haar eigen belijden.

Nietwaar, wij zijn geboren in het Verbond der genade.

Van dat Verbond hebben wij, toen wij nog heele kleine kindertjes waren, het teeken en zegel ontvangen in den doop.

Wat heeft God toen gezegd in dien doop?

Hij heeft gezegd: Ziedaar Christus, met al het heil, dat in Hem gevonden wordt; welnu, Ik zweer u, dat die Christus met al Zijn rijkdom voor u is; dat is zoo waar, als dit water op uw voorhoofd gesprenkeld wordt.

Dàt heeft God gezegd.

Daar vloeit uit voort, dat iedere gedoopte zonder eenigen twijfel elk oogenblik Christus als zijn Heiland mag aannemen en — moet aannemen.

Als een gedoopte Christus als Zijn Heiland niet zou durven aannemen en zeggen: ja maar, mag ik mij dat wel toeëigenen? Dan zou de Heere zeggen: zoudt gij dat niet mogen? Maar wat heb Ik u dan gezegd, toen gij gedoopt werd; zou Ik dat dan niet gemeend hebben?

Gij moogt u Christus niet alleen toeëigenen, gij móét dat doen, want door het niet te doen toont gij òf Mijn Woord niet te vertrouwen, òf Mijn belofte niet te waardeeren.

En daarmee is heel die zelfbeproeving, die zich telkens weer richt op de vraag: Is mijn geloof wel echt? veroordeeld.

Want in den grond der zaak komt deze vraag altijd weer hier op neer: mag ik mij Christus wel toeëigenen?

En dat is, ik herhaal het, een in twijfel trekken, bedoeld of onbedoeld, van Gods beloften, die ons in den doop nog wel beteekend en verzegeld zijn.

Spreek ik dan te sterk als ik zeg, dat zulk een houding bij ons niet gevonden mag worden?

Maar daarvoor is ook nog een andere reden.

Namelijk deze, dat men, hetzij men daar erg in heeft of niet, de toerekening van Christus en al Zijne weldaden wil laten rusten niet in Gods welbehagen, enkel in God, maar in datgene, wat in mij gevonden wordt.

Wie rustig de vraagstukken, waarover het hier gaat, overweegt, zal tot de overtuiging moeten komen, dat heel dat zoeken van zekerheid in den weg van de door mij bestreden zelfbeproeving, opkomt uit het niet onmiddellijk zich durven of willen vastgrijpen aan de belofte Gods, dat is aan God zelf, maar het altijd weer tusschen zichzelf en de belofte Gods willen inleggen den keten van wat men bij zichzelf bevindt.

Met welk een vèrstrekkend verschijnsel in het leven des geloofs wij hier te doen hebben, daarover een volgenden keer.

D. v. D.

---

[2]) 1 Cor. 14:9.
[3]) 1 Joh. 2:17.
[4]) Hebr. 2:1. Vgl. Grosheide (K. V.): „n.l. aan de zaligheid, waarover 1:14 sprak". De St. V. heeft hier: doorvaren.
[5]) 1 Tim. 1:19.
[6]) Hebr. 6:19.
[7]) K. D., VI, 82.
[8]) 2 Cor. 3:18.